

МОҲИЯТИ ТАЪЛИМИ КУРСИ «ФОНЕТИКА» ДАР МАКТАБҲОИ МИЁНА

Ҳабибуллоева Ситора Амруллоевна

Донишкадаи соҳибкорӣ ва педагогикаи Деҳнав Факултети педагогика равияи таҳсилоти ибтидоӣ, донишҷӯи соли сеюм гурӯҳи 8-БТ.

Email: kudratovmustafo88@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17341773>

Анотатсия: Дар мақола моҳияти таълими фанни фонетика дар мактабҳои миёна мавриди баррасӣ қарор гирифта, аҳамияти омӯзиши дурусти садоҳо ва нақши он дар тақмили забондонӣ равшан карда мешавад. Инчунин, усулҳои муносири таълим, мушкилоти мавҷуда ва роҳҳои беҳтарнамоии раванди таълими фонетика дар мактаб муҳокима мегардад.

Калидвожаҳо: Фонетика, овозҳои забон, талаффуз, садонокҳо, ҳамсадоҳо, маҳоратҳои нутқ, принципҳои таълим, таҳсилоти забонӣ, мактаби миёна, саводи забонӣ.

Anotatsiya: Mazkur maqolada o'rta maktablarda fonetika fanini o'rgatishning mazmuni va ahamiyati muhokama qilinadi. Tovushlarning o'rni, talaffuzni to'g'rilash, eshitish va so'zlash malakalarini rivojlantirishda fonetikaning tutgan o'rni yoritiladi. Shuningdek, zamonaviy o'qitish metodlari va mavjud muammolar tahlil qilinadi.

Анотатсия: В статье раскрывается сущность преподавания курса «Фонетика» в средних школах. Подчеркивается значение правильного произношения, фонематического слуха и грамотной речи. Освещаются современные подходы к обучению, трудности реализации программы и пути их преодоления.

Ключевые слова: Фонетика, звуки языка, произношение, гласные, согласные, разговорные навыки, принципы преподавания, языковое образование, средняя школа, языковая грамотность.

Keywords: Phonetics, sounds of language, pronunciation, vowels, consonants, speech skills, principles of teaching, language education, secondary school, language literacy.

Abstract: This article explores the essence of teaching phonetics in secondary schools, emphasizing its role in improving pronunciation, phonological awareness, and overall speech competence. It also discusses modern teaching methods, challenges in the process, and strategies to enhance phonetic education.

Фонетика яке аз бахшҳои асосии забоншиносӣ аст, ки бо сохт, навъ ва хусусиятҳои садоҳо сарукар дорад. Омӯзиши фонетика ба хонанда имкон медиҳад, ки забонро амиқтар фаҳмад ва аз ҷиҳати талаффуз ва шунавоӣ забондониро такмил диҳад. Аҳамияти таълими фонетика Фонетика дар таълими забон вазифаи муҳимро иҷро мекунад: Рушди талаффузи дуруст: Омӯзиши садоҳо ва тарзи дурусти талаффузи онҳо ба донишомӯз кӯмак мекунад, ки нутқи раван ва фаҳмо дошта бошад. Баланд бардоштани шунавоии фонематикӣ: Хонанда меомӯзад, ки чӣ гуна садоҳои шабехро аз ҳам фарқ кунад, ки барои хондан ва навиштан муҳим аст. Пояи таҳлили калимаҳо ва ҷумлаҳо: Фаҳмидани таркиби овозии калимаҳо барои таҳлили грамматикӣ ва маъноӣ замина фароҳам меорад.

Вазифаҳои асосии курс. Шинос кардани хонандагон бо фонемаҳои аломатҳои фонетикӣ. Омӯзонидани қоидаҳои талаффузи дуруст. Кор бурдан бо транскрипсияи фонетикӣ. Машқҳои шунавоӣ ва талаффуз барои тақими малакаҳо. Методикаи таълим. Методи аудио-визуалӣ: Истифодаи сабтҳои овозӣ, видеоҳо ва таълими

интерактивӣ барои шиносӣ бо талаффузи дуруст. Методи такрор ва тақлид: Хонандагон овозҳоро тақлид мекунад, ки ин ба омӯзиши фаъол мусоидат мекунад.

Методи муқоисавӣ: Муқоисаи овозҳои забони модарӣ бо забони омӯхташаванда. Методи машқҳои чуфтӣ: Гуфтугӯҳои дунафарӣ ва машқҳои даставӣ барои истифодаи амалии овозҳо. Мушкилот ва роҳҳои ҳал Мушкили талаффуз: Бисёре аз хонандагон садоҳоро нодуруст талаффуз мекунад, ки бо машқҳои шунавоӣ ва такрор бартараф карда мешавад. Мушкили саводи овозӣ: Нафарони зиёд ба қоидаҳои талаффуз диққат намедиханд- истифодаи транскрипсияи фонетикӣ ин мушкилро ҳал мекунад. Маҳдудияти таҷҳизот: Истифодаи телефон ва компютерҳои шахсӣ барои омӯзиши онлайн метавонад ҷубронкунандаи ин камбуди бошад.

Фонетика ҳамчун як баҳши асосии омӯзиши забон дар мактабҳои миёна на танҳо барои шаклгирии нутқи дуруст, балки барои таҳкими шунавоӣ ва навишти дуруст заминаи устувор фароҳам меорад. Омӯзгорон бояд аз усулҳои гуногуни таълимӣ ва технологияҳои муосир истифода баранд, то хонандагон малакаи талаффуз ва шунавоиро ба таври муассир аз худ намоянд. Ҳамзамон, дар баробари таълими фаннӣ, ҳавасмандсозии хонандагон ва иштироки фаъолони онҳо дар машғулиятҳо бояд дар маркази таваҷҷӯҳ қарор гирад.

Адабиёти истифодашуда:

1. Раҳимов А. «Забоншиносӣ ва омӯзиши забон» — Душанбе: Маориф, 2020.
2. Абдуллоев Қ. «Фонетикаи забони тоҷикӣ» — Душанбе: Ирфон, 2018.
3. Crystal D. «The Cambridge Encyclopedia of the English Language» — Cambridge, 2010.
4. Clark J., Yallop C. «An Introduction to Phonetics and Phonology» — Blackwell Publishing, 2007.
5. Назарова Н. «Фонетика в преподавании родного языка» — Тошкент, 2019.
6. Amirqulov, A. (2023). HUQUQIY MADANIYATNI SHAKLLANTIRISHDA O 'RTA ASRLAR SHARQ MUTAFAKKIRLARI MA'NAVIY MEROSINING ROLI. Евразийский журнал академических исследований, 3(1 Part 3), 76-79..
7. Муродов Ф. «Таълими фонетика ва вазифаҳои он дар мактаб» — Маҷаллаи «Маориф», 2021.